

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆ APARE DUMINECA ◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Prețul abonamentului:
Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane
" " " " pe 1/2 de an 5 cor.
" România și străinătate pe an 14 fr.
" " " " " pe an 7 "

Manuscrisele se adresează redacției
"Foaia Diecezană" iar banii de prenumăra-
țiune și inserțiuni administrației. Tipo-
grafia și Librăria diecezană în Caransebeș
Telefon Nr. 30.

Prețul inserțiunilor:
Pentru publicațiuni oficioase, concurse,
edict etc. publicate de 3 ori, dacă conțin
până la 150 de cuvinte 7-50 cor., până la 200
de cuvinte 10 cor., de aci în sus 12 cor

† Vasilie Mangra

Arhiepiscopul și mitropolitul Vasilie Mangra a re-
posat Luni în 1 Octomvrie a. c. în Budapesta:

Născut la anul 1850 în Săldăbaj, în Bihor, din
familie preotească, a studiat liceul în Beiuș, drepturile
la Oradea-mare, iar teologia la Arad. A fost profesor,
în urmă și director la teologia din Arad. Pentru senti-
mentele sale românești în curând este însă, la dorința
guvernului, delăturat dela catedra avută. Deacum înainte
se dedică cu totul politice. Candidează de deputat die-
tal cu program național, face parte din deputația, care
a mers cu memorandum la Viena, și i-a în mod interimal
locul prezidentului partidului național. În această calitate
convoacă și prezidează în toamna anului 1894 marea
adunare populară din Sibiu, care protestează în contra
disolvării partidului național român prin ordonanța mi-
nistriului Hieronymi. A contribuit la organizarea congre-
sului naționalităților din 1895.

La treapta de protosincol a fost înaintat la anul
1900 prin episcopul Iosif Goldiș, în care an sinodul e-
parhial din Arad îl alege vicar episcopesc al Orăzii-mari.

În 1902 sinodul electoral din Arad îl alege episcop
față de reposatul arhimandrit Augustin Hamsea. Consi-
derând însă trecutul său intransigent național, alegerea
nu obține aprobarea prea înaltă. În 1906 este înaintat
la demnitatea de arhimandrit.

A fost activ și pe terenul literar. Studiul său des-
pre mitropolitul-martir al bisericii noastre „Sava Bran-
covicu” apoi „Vechea mitropolie ortod. rom. din Alba
Iulia” i-au deschis porțile „Academiei române”, care îl
alege în 1910 membru activ al său. A fost în fine u-
nul dintre întemeietorii „Tribunei Poporului” dela Arad.

Schimbarea bruscă a vederilor sale politice începe
tot cu anul 1910, când este ales deputat cu program
gubernamental la Ceica. Trecerea aceasta a lui Vasilie
Mangra a provocat o explozie de indignare în sânul nea-
mului românesc. Academia îl șterge din lista membrilor săi.

Alegerea sa de mitropolit s'a întâmplat în 6 August 1916.

Înmormântarea rămășițelor sale pământești a ur-
mat, amăsurat ulimei sale dorințe, în cadre de tot simple
Joi la orele 10 a. m. în Budapesta, în cimiteriul Kerepesi.
Prohodul l-a săvârșit părintele asesor dela Sibiu Matei
Voileanu. Au fost de față Prea Sfințiile Lor părinții epis-
copi Ioan I. Papp și Dr. E. Miron Cristea, reprezentanții
Consistoarelor, ministrul Zichy, episcopul catolic conte
Majláth ș. a. . . Dumnezeu sa-l odihnească în pace!

Ștudiul religiei în școala primară

de Gheorghe Jianu

(Sfârșit)

Surmenajul de care pomenesc aderenții acestui
curent necreștinesc, neromânesc și nepedagogic, dacă ar
fi a se lua în seamă, s'ar putea ușura în altă direcție,
mai puțin păgubitoare. Așa de pildă dacă e a i-se în-
lezni învățătorului munca, fiind prea împovărat cu a-
gendele sale școlare și extrașcolare, mai bine, cu mult
mai bine ar fi, să fie, scutit de alte îndatoriri, ne chiar
și de cercetarea bisericii la utrenie, decât de predarea
religiei în școală, acolo bineînțeles unde preotul e incapabil.

Nu mai uit impresia dureroasă de pe vremea când
eram comisar școlar, când după deschiderea examenelor,
având a începe cu religia, în unele comune învățătorul
anunță că în tot cursul anului nu s'a predat religia, iar
preotul — dedea din umeri... Nici unul nici altul nu-și
putea da seama de o asemenea întrelăsare condamnată.

În sfârșit nu numai unde nu s'a predat, ci și pe
unde s'a predat religia conform orarului, în cele mai
multe locuri rezultatul era deopotrivă — nul. Într'o co-
mună bunăoară, îmi aduc aminte și astăzi, am dat de
un preot tânăr, destoinic și silitor, care chinuia copiii
cu recitarea pe dinafară a dogmelor, a credeului ș. a.
Îl iau cu binele și îi arat unele-altele cum să explice și
cât să explice băcților, și la anul m'a uimit cu rezulta-
tul atins. Am dat și de un alt preot mai răsărit, mai
inteligent, căruia încă i-am fost contrabandat, așa pe
neobservate, câteva îndrumări, și totașa la anul s'a vă-
zut rezultatul. Țin minte, însă, cum un al treilea preot
dintr'o comună mare românească, predase cvantitativ
mai mult decât alții, dar... fără nici un efect. Astuia nu
i-am putut vâri deloc nici o îndrumare, fiindcă n'ar fi
îngăduit odată cu capul ca altcineva să se amestece în
— cunoștințele lui pedagogice...

S'acum să trecem dela preoți la învățători; nu la
ceice n'au predat religia, ci și la cei obedienți, cari nu
se țin ca orbul de gard de hotărârea mai înaltă, care
obligă numai pe preoți, ci predau ei, cu destulă tragere
de inimă, religia. Nici aici nu e atins țelul adevărat al
studiului religiei. În cele mai multe locuri se resimte
lipsa de orientare la predarea religiei, atât cvantitativ
cât și cvalicativ. Aproape pretutindeni bolborisesc copiii
rugăciuni de totfelul, de cele ce se rostesc la culcare,
la sculare, înainte și după masă, înainte și după prele-
gere ș. a. m. d. Tot așa rostesc poruncile, istorioare
„morale” și de cele „biblice”, Tatăl nostru și Credeul,
fără nici o asimilare psihică, fără nici un folos. Tot fo-
losul cu care se alege bietul copil din școală este, pe
unde este, bunătatea înăscută a învățătorului, care po-

triv legilor fiziologice, trece ca un suflu asupra elevilor la predarea oricărei discipline școlare. Învățătorul conștiințios la oricare obiect de învățământ începe și sfârșește prin a arăta elevilor mărirea lui Dumnezeu, atotputernicia vremii, dreptatea și adevărul. Asta o face în cele din urmă nu numai învățătorul în școală, ci și preotul cu credincioșii, o face oricare om de omenie și luminat în contactul zilnic cu semenii săi. A lăsat Dumnezeu ca cel mai tare să ajute celui mai slab, cel înțelept să povățuiască pe cel mai tardiv la minte. Aici însă nu e vorba numai de sfaturi, ci de studiu religios ca disciplină școlară, numit de cărturari „Catehetică“.

Profesorul Dr Petru Barbu, cunoscutul autor al mai multor manuale de religie, încă a scris (la 1907) un bun îndreptar pentru „cateheți“, iar decurând am primit dela dânsul o nouă broșură intitulată „Chestiunea manualelor de religie pentru școli secundare“, în care arată (la pag. 5) că biserica noastră împune preoților catihizarea. Rezultatul catihizării lor, însă, este aproape — nul. Arată mai departe, că „biserica noastră nu are mulți credincioși religioși-morali, creștini luminați“.

Poporul de rând și fără catehizare ține la biserică și la așezămintele ei, din pur instinctul său înăscut. Puterea instinctului e mare. Știm bunăoară că pisica prinde șoareci și fără a fi învățat acest meșteșug. Astfel și Românul se naște cu credința în suflet. E fericit când la Bobotează îi vine în casă „popa cu Jordanul“, fără a se gândi la cuprinsul troparului ce se cântă din acest prilej, fără a ști nici măcar că Jordanul este un râu, râul în care s'a botezat Isus. Totastfel nu înțelege publicul nostru în biserică ce se spune în cântarea „Herovicului“. Un fruntaș intelectual român dela noi s'a mirat când i-am spus că vorba dintâi „Cari...“ nu sunt insectele cu acelaș nume, cari rod lemnul. Actualul asesor consistorial din Sibiu, domnul Dr George Proca, mi-a spus odată că până chiar și un rigorozant dela facultatea teologică din Cernăuț a rămas corigent pentru că n'a știut interpreta textul „Herovicului“.

Așa de pildă și într'un sat din protopresbiteratul Orăviții, un preot-catehet chinuia copiii cu definiția ingerilor „buni și răi“... Într'alt loc întreabă comisarul de examene, fără nici o introducere: „Care-i articolul al optălea al Simbolului credinții?“ Într'o școală din protopresbiteratul Caransebeșului întreabă învățătorul: „Cum s'au numit cei doi tâlhari, între cari a fost răstignit Domnul Cristos?“ ș. a. m. d. Și eu am pățit-o odată la o conferință învățătorească, prezidată de mine, unde intervenind cu o observație la rugăciunea „Mânca-vor sărate“..., un cărturar de alături îmi șoptește la ureche că nu se zice „mânca-vor sărate“... ci mânca-vor săracii“...

Mărturisesc, că rugăciunea asta în casa părintească așa o auzisem rostându-se la zile mari înainte de masă. Când am dat să-i spun mamei mele evlavioase, că nu se zice mânca-vor sărate (gândindu-se bagseama la bucate sărate), s'a întristat, auzindu-mă pe mine, copilul ei, isnovind în felul acesta tâlcul rugăciunilor. Cum nu înțelegeam eu rugăciunea mânca-vor săracii... așa nu înțeleg ai noștri nimic din tot ce se aude în biserică, nici textul cântărilor, nici chiar cuvântul „Amin“ rostit pe alocuri „N-amin“, nici cuprinsul adănc al evangheliilor, cari aproape pretutindeni se cântă, în mod inadmisibil, în loc să se cetească și explice, nici chiar mărturisirea credinței din Credeul ce se rostește la fiecare liturghie; cu un cuvând nimic, nici chiar însemnătatea sărbătorilor de peste an. Am întrebat odată o societate întreagă de cărturari d'ai noștri: Care-i momentul biblic pe care îl serbăm la „Intrarea în biserică“, sau „Vovedenie“ cum i-se zice p'aici? N'a știut nimeni...

Într'o conversație cu mai mulți preoți catolici a ajuns odată vorba de „Sfânta Treime“, ca bază a credinței noastre creștinești, despre care cetisem, dar fără a înțelege temeinic, c'ar fi o continuitate strecurată prin veacuri, dupăcum îmi explica dealtfel și un iscusit teolog ortodox, a mitologiei astrale de pe vremea Babilonienilor. Neștiind, deci, nici eu, nici preoții catolici, cum să interpretăm „Sfânta Treime“, m'am fost adresat prin un student inteligent, care astăzi ocupă o poziție înaltă în eparhia noastră, către profesorii dela facultatea teologică din Cernăuț, de unde am primit răspunsul: să consult opera unui teolog cu renume, tot din dieceza noastră. Mi-am luat inima în dinți și — am întrebat și cu graiul deadreptul pe autor. Mi-s'a răspuns că „Sfânta Treime“, accasta „taina a tainelor“, nu se poate nici-cum interpreta, și... dacă s'ar și putea — nu-i permis a sa tâlcui prin analize. Gata. Din momentul acela, ca creștin obedient, n'am mai bodicait după înțelesul Sfintei Treimi, pe care o pomenim des, de câteori ne facem cruce.

Așa am pățit-o odată, pe când eram la catedră, și din prilejul unei prelegeri model. Arătând baeților că biserica cea vie, adevărata biserică ideală, e compusă din oameni, și nu din peatră și cărămidă, tot în felul acesta explicând — pedagogicește, ce-i taina botezului etc., un coleg fruntaș din părțile noastre, într'o critică aspră ce mi-a făcut-o la sfârșitul conferinței, s'a provocat la un citat vechiu al nu mai știu căruia teolog vestit, că adevărat predarea religiei nu se poate încredința nepreșților, cari ușor pot aluneca cu mintea prin izlazuri oprite de biserică.

O asemenea opreliște nu poate fi decât bizară, deoarece astăzi sub termenul „religie“ nu mai înțelegem ca înainte vreme numai și numai rostirea mecanică și fără nici o pătrundere a rugăciunilor de tot felul. Împotriva acestei rătăcirii învățătorul din Helveția Dr A. Dodel a editat renumita sa broșură „Mozes oder Darwin“, în care arată cătă netemeinicie pedagogică rezidă în a împovăra memoria copiilor cu rostirea pe dinafară a poruncilor; totastfel în recitarea fără înțeles a istoriei biblice, cu care se umple d'atâta vreme ora de religie în școala primară, ceiace va să zică religie seacă, fără a promova — religiozitatea.

Bine, vor zice unii și alții, noi Românii nu ne putem lua după „bazaconiile“ altor neamuri; noi n'avem învățători titrați, chiar și doctori, ca în Helveția. Întreb, dară: ce se face la noi pentru promovarea religiosității? Unde e a se căuta pricina că poporul românesc pe dea-întregul, orcât de bigot cum îl știm dealtfel, e atât de nereligios? Pe cât mă ține mintea mea țărănească, eu unul prin îndelunga mea meditație am ajuns la convingerea, că la noi *nici școala, nici biserica n'au ajuns a-și înțelege pe deplin rostul educativ.*

Înviat odată la masa Prea Sfinției Sale episcopului din Arad, și venind vorba între altele de legătura strânsă dintre școală și biserică, am zis-o ș'atunci, cum am zis-o și altedăți, că nu poate fi vorba de vr'o legătură, nici strânsă nici destrânsă, între unul și acelaș lucru. Și anume, dacă considerăm în mod analitic rostul bisericii și al școlii, dar bineînțeles fără a ne gândi în mod vulgar la zidirile unde se adună pentru a primi învățatură, într'una copiii, într'alta adulții, ajungem la constatarea firească, că biserica și școala nu sunt două noțiuni deosebite, ci e una și aceeaș instituție cu două numiri deosebite.

De câteori auzim ori cetim, cum chiar și mitropolitul accentuează în discursuri: „să ținem cu tărie la biserica noastră națională și la școala noastră confesională“, totdeauna ajungem cu gândul, nu la două insti-

tuții cu rosturi deosebite, ci numai la două simple substantive, diferențiate prin concordanța cu atributele lor, cari se pot aplica și invers: școală națională și biserică confesională, ori chiar aglomerând și la una și la alta amândouă atributele națională, confesională. Prin urmare apelul arhierilor noștri de a ține cu tărie la biserică și școala noastră românească e a se înțelege așa ca să învățăm, să luminăm și pe cei mici și pe cei mari, cum își cultivă și grădinarul cu aceeași grijă și pepiniera și pomii cei roditori.

Și dacă constatăm mai sus că poporul nostru e nereligios, sau prea puțin religios, înseamnă că la noi nici cei mici, în despărțământul lor, numit școală, nici cei mari în despărțământul lor, numit biserică, nu primesc destulă învățatură. Această insuficiență educativă la poporul nostru e vădită mai presus de orice îndoială prin lipsa de conștiință, obârșia tuturor relelor ce ne bântue. Când vor izbuti povătuitorii poporului: preoții și învățătorii a întări în Români conștiința, frica de păcat, numai atunci se va începe epoca de mărire a neamului românesc. Eată-ne aici ajunși la punctul culminant al discuțiunii asupra temei de care vorbim.

Făcând odată o excursie pe Dunăre, cu niște profesori din România, ne-am oprit și pe insula Adakaleh de lângă Râșava. Întrăm în moșec, iar d'acolo în școala turcească de alături. Erau ca la vr'o 60 de copilași, vioi, frumoși, veseli, toți șezând jos pe vatră cu piciorușele încolăcite, unii dintre ei având și câte o carte dinainte. Întrebăm pe învățator (în românește): Ce carte-i aia? El ne răspunde că-i carte de rugăciuni cu cântări din Koran. Bine, bine, îl întreb eu mai departe, dar cum învățați voi băeții să scrie și să citească, arată-mi: ce carte de școală mai aveți? Alta nu mai avem, răspunde dascălul turcesc, băeții noștri învață numai din Koran. Scrișul și cititul îl învață eac'ășa unii dela alții când sunt mai mari. I-am dat toți excursioniști câte un bacșiș și ne-am îndepărtat, discutând mai departe între noi, ce soartă poate avea acest popor, fără instrucție, fără promovarea luminii prin biserică și școală... Eată-le soarta pecetluită prin războiul balcanic și cel mondial de acum, decât care mai dezastruos pentru imperiul otoman n'a mai fost altul dela detronarea lui Țar Lazar încoaci. Fatalismul lor religionar le-a dat de cap.

Așa o poate păți oricare popor, la care nu prinde lumina, determinismul, croirea sorții proprii prin muncă și învățatură.

Poporul românesc, cu toate aptitudinile lui firești, încă stă cu aripile retezate, nu se poate avânta câtă vreme nu străbate lumina, înțelepciunea, care înlătură viclenia înrudită cu păcatul. Iar dintre toate obiectele de studiu în școala primară, cel mai de seamă pentru întărirea sufletului, e tocmai studiul religiunii. Ora de religie învățătorul ar trebui să o considere de oră de recreație, de înălțare sufletească. Greul de care se ferec ceice nu observă povârnișul, se poate înlătura ușor prin o altă împărțire mai practică, mai pedagogică, a materialului de învățământ al religiei. Dar sistemizarea aceasta să nu așteptăm să ne vină de-a gata dela alții. Aici cuvântul cel dintâi îl are învățătorul. Eată ce l-a îndemnat pe Prea Sfinția Sa să dea mai întâi Reuniunii învățătorești spre opinie, prin cine, ce, cât și cum să se predea religia în școlile noastre primare. Prin acest apel al arhierelui, ca fost învățator e indicată o îndreptare, o schimbare, o înleznire a acestui obiect de învățământ. Să nu mai pierdem ca pân'acum vremea, începând studiul religiunii cu „Facerea lumii” și continuând cu testamentul vechiu ș. a. m. d. Ci... să începem prin a povesti elevilor, în mod cronologic, mai întâi nașterea, copilăria, viața, patimile, moartea și învierea

lui Isus. Iar mai târziu, în clasele superioare: testamentul vechiu, apoi „Facerea lumii”, și mai pe urmă ceva și din Istoria bisericească, începând dela întemeierea celei dintâi comune creștine, apoi suferințele apostolilor, trecând în cele din urmă și la viața-model a altor oameni cunoscuți, fie luați chiar și în afară de cei din biblie.

Odată la un examen comisarul întreabă pe o fetiță cuminte din școala nea: Cine a fost Ioan Botezătorul? Fetița înholbă ochii la mine, reclamând cu privirea ei blândă ajutorul meu, ca să nu rămână de rușine, fiindu-i și părinții de față. Eu firește, îi sar într'ajutor, spunându-i că Ioan Botezătorul a fost un om bun, blând, milos și de omenie, așa cum sunt bunăoară în comună Ion Balân și Pau Brusu, doi creștini cu moravuri exemplare, pe cari îi aduceam adeseori ca cetățeni model, pilduind prin aceasta în mod intuitiv bunătața oamenilor. Biata fetiță prinse curaj spunând înainte ce mai știa despre Ioan Botezătorul. Eată un contrast izbitor între felul cum s'ajută învățătorul la predare și cum preotul ar ține de inadmisibilă amestecarea lumenilor în șirul sfinților și al persoanelor biblice. D'aici vine, poate, și neajunsul că ai noștri când vorbesc de cutare sfânt, nicidecum nu se gândesc la trupul lor, în care s'a sălășluit un suflet mai avântat decât la oamenii de rând, la viața lor exemplară, la faptele lor mărețe, ci mulțimea, când ajunge vorba de biserică, ori în afara de biserică, de vr'un sfânt, nu se gândesc la nimic, pentru că felul cum s'a făcut până bine decurând educația școlară-bisericească, nu era răzimat pe simțul realității, ci numai și numai pe bolborisirea păgânească atât de combătută și condamnată de cel mai mare învățator al veacurilor, de însuși Isus Cristos.

Tot astfel, bazat pe simțul realității, ca postulat al religiosității, nădăduim că va fi aproape vremea când se va elimina din uz recitarea fără rost a rugăciunilor, când omul va cere ajutorul lui Dumnezeu cu vorbele sale proprii, nu cu cuvintele altora. Pedagogia de mâne va îndruma pe educători, fie ei preoți, fie învățători, să nu mai îngăduie ca elevii să scoată din gură nici o vorbă neînțeleasă.

Când cineva se roagă la Dumnezeu, să spună smerit, cu cuvintele sale, ce are de spus, căci așa-i place și lui Dumnezeu. Și numai în felul acesta își atinge rugăciunca scopul, care nu poate fi altul, decât ca omul prin contactul imaginar cu ziditorul lumii, să se nobilizeze pe sine însuși.

Eată de ce am zis totdeauna că teza aceasta e grea, mai grea decum ne-o închipuim când ne gândim la sistemizarea ei.

O mare rătăcire a veacului trecut a fost încărcarea învățământului cu prea multe sisteme, din care aglomerare nehibzuită a răsărit reacțiunea sintetizată prin deviza: omul e stăpân numai pe atâta cât înțelege.

La clădirea educației lucrează omenirea de sute și mii de ani, este opera măreață prin care dorim să ajungem în cer. Zidarii sunt învățătorii, atât cei din școală, cât și cei din biserică. Nici unii nici alții nu se pot da în lături dela continuarea muncii. Filozoful Bacon zice: Educația poporului nu înseamnă un turn, de unde să privim cu dispreț la alții, un galantar, în care ne păstrăm marfa, ci o comoară care ne face tari, buni și nobili înaintea lui Dumnezeu și al oamenilor, iar productul cel mai prețios al acestei educații e conștiința sănătoasă. Iar predarea religiei în școala primară rom. deosebit în zilele grele pe cari le trăim, e — chestie de conștiință.

Religia nu poate fi aruncată ca o cârpă de dar, nici de preot, dar... nici de învățator, ambii fiind responsabil pentru o asemenea întrelăsare a chemării ceși-au ales în lume!

Ș T I R I

† **Vasile Popoviciu**, veteranul preot al Pece- nișcei și al Băilor-Erculane, a reposat în Domnul în 29 Septembrie 1918, în etate de 83 de ani. Vecinică-i fie pomenirea!

† **Ghenadie Petrescu**, fostul mitropolit primat al României, mai apoi lipsit de această demnitate sub guvernul Sturdza, a reposat în vârstă de 72 ani. Adormitul în Domnul a fost în timpul ultim staret al sf. mânăstiri Căldărușani.

Dar. Reposata preoteasă Marta Iorga a testat înainte de moartea sa sf. biserici din Slatina un jugher de pământ în preț de 8000 coroane.

Mulțămintă publică. În numele comunei noastre bisericesti vin a aduce și pe această cale prinusul nostru de recunoștință și mulțămintă domnului Constantin Diminescu, deputat sinodal din Ciocova, care pătruns de duioasele cântări funebreale, ezecutate de corul improvizat al comunei noastre bisericesti la îngropăciunea unui vlăstar mult promițator al fruntaușei familiei Breban, a binevoit să dăruiască pe seama înființării cor vocal suma de 100 cor. Bunul Dumnezeu să-i primească această jertfă, adusă pe altarul sfintei noastre biserici, și să-l învrednicească de darurile alese, cu cari încununază pe cei ce își aduc aminte de sfintele noastre așezăminte, menite să promoveze cultura noastră bisericască. Ghilad în 3/16 Octomvrie 1918. Nicolae Chicomban, paroh, președ. com. par.

A apărut: *Istoria bisericască, pentru școlile medii, de Dr Petru Barbu. Librăria diecezană, Arad.*

Bibliografie

„**Război și pace**“. În editura librăriei diecezană din Arad a apărut în traducere românească romanul senzațional „Război și pace“ de celebrul scriitor rus Leon Tolstoi. Volumul I costă 3 cor., vol. II 3 cor., vol. III 4 cor. IV e sub tipar și va costă 4 cor. Pentru porto e a se alătura 2 cor. și 40 fil.

„**Brazde în ogorul lui Cristos**“. Păr. Dr. Ștefan Cioroianu a îmbogățit literatura noastră religioasă cu un nou volum prețios. Conține 24 articoli religioși, ce isvoresc din o inimă simțitoare și din o înțelegere și concepție mai înaltă a problemelor și a trebuințelor din viața noastră bisericască. Scriși într'o limbă ușoară și într'un mod atrăgător sunt și acești articoli ca și celelalte scrieri ale părintelui Cioroianu un puternic mijloc de propagandă pentru realizarea scopurilor înalte ale credinței și vieții creștine, un factor pentru a răspândi în cercuri largi gândire și cultură creștină, de a întemeia convingeri și a deștepta sentimente religioase. Valoarea lor nu se poate indeajuns aprecia, mai ales în vremile noastre, când pornirea unui curent de reculegere a vieții sufletești zdruncinate, a moravurilor stricute se impune tuturor celor ce-și iubesc biserica și neamul. Se poate procura la Librăria diecezană din Arad cu 6 cor. + 80 fil. porto recomandat.

A apărut: Dr. Petru Barbu, *Învățătura Bisericii creștine ortodoxe IV Carte de Religieune pentru școlile secundare. Partea I și II Dogmele și morala bisericii.*

Nr. 5750 Pres. 1918.

În atențiunea onoraților preoți, învățători etc.

În viața administrativă și bisericască se ivesc uneori afaceri, a căror rezolvire e grabnică, ba *foarte urgentă*, căci întârzierea cu o zi sau două poate se cauzeze pagube deosebite. În astfel de cazuri se trimit scrisori *expres*, ca astfel acelea să ajungă cât mai iute la mâna competentă.

În anii din urmă însă abia este zi, în care să nu sosească fie la adresa Consistorului, fie *chiar și la adresa episcopului, scrisori expres*. Factorul postal aleargă din toată inima și alarmează uneori la vremea cea mai neobicinuită toată casa adresatului, mânat de simțul responsabilității față de *marea și importanta* afacere, ce o cuprinde în presupunerea sa — epistola expresă.

Iară — după ce deschizi plicul ei — află, că d. e. cutare preot tiner cere „*cu reînțoarcerea poștei*“ certificat în afacere militară, pe care dealtcum îl putea cere, ba era dator cu *două luni* mai înainte. În alte scrisori expres se cuprind alte afaceri, cari n'au nici o grabă.

Ne vedem deci siliți a atrage atențiunea organelor noastre parohiale asupra acestui lucru, îndatorându-le să contribuie de câteori li-se îmbie ocaziune la *sistarea acestei necuviințe față de superiori*. Cei-ce au a se adresa în daraverile lor bisericesti superiorilor, să o facă aceasta la timp, ținând cont de bunacuviința, ce o cere raportul dintre ei și superiori, și nu *în momentul ultim*.

Caransebeș la 21 Septembrie 1918.

Dr E. Miron Cristea
episcop.

Concurs

La tipografia și librăria diecezană din Karansebes (Caransebeș) e de ocupat momentan postul de:

contabil (contabilă).

Petițiile să se înainteze până la **2/15 Noemvrie 1918** Consistorului diecezan gr.-or. român din Caransebeș, fiind provăzute cu următoarele documente:

1. Extras de botez.
2. Testimoniul de maturitate despre absolvirea studiilor comerciale și
3. Eventuale atestate de serviciu.

Dela reflectanți se recere, ca să aibă praxă în cele comerciale și capabilitatea de a compune bilanțul. Leafa se va statori prin acord special. Contabilul ales, întru cât va dovedi destoinicie și independență în toate ramurile de comerț va fi denumit, eventual, și de:

3-2

Conducător al stabilimentului.

A V I Z

Se atrage atențiunea elevilor de teologie, ca reînțorcându-se din concediu, să-și aducă cu sine haine de pat pentru de a putea fi plasați în internatul inst. teologic.

Caransebeș la 5 Octomvrie 1918.

Direcțiunea institutului